

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz u. Nr. 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concursuri, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci

Telefon pentru oraș
comitat Nr. 286.

Aviz!

Candidații de învățători privațiști sunt avizați pe aceasta cale să-și înainteze până în 2/15 maiu petițiile de admitere la examen de cvalificație în învățătorească ajustate cu atestat de botez, testimoniile de pe clasele pregătitoare, testimoniile preparandiale, atestatele de serviciu, atestat de moralitate dela oficiul parohial, atestat sanitar dela medicul cercual sau local, absolvenții cursului teologic cu 8 clase să mai alătore și absolutor teologic și adevăriniță dela direcțiunea institutului pedag. că au făcut praxa de un an în școala de aplicație.

Privațiștii de curs încă fac examenul de odată cu elevii ordinari în urmare se vor conformă examenelor finale a căror programă se va publica.

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-ort. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1912.

Ședința III.

Ținută la 3/16 aprilie 1912, ora 10 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp. Notar: Iosif Moldovan.

Nr. 16. Se cetește protocolul ședinței a II-a și —
Se verifică.

Nr. 17. Președintele prezintă rugarea deputatului sinodal Petru Baran, prin care revoacă recursul dat contra actului de alegere de deputat la sinodul eparhial din comuna Vălcani.
Se predă comisiunii verificătoare.

Nr. 18. Președintele prezintă raportul Conzistorului din Arad în chestia monografiei institutului teologic-pedagogic.
Se predă comisiunii școlare.

Nr. 19. Președintele prezintă:

1. Propunerea Conzistorului din Oradea-mare referitoare la cererea comunei bisericesti Beiuș pentru o colectă în favorul școlii de fete de acolo.

2. Memorandul preotului Gheorghe Tocitu pentru înființarea de tovărășii sătești și o societate de înmormântare.

3. Cererea comunei bisericesti Voivodeni pentru ajutor în scopul edificării școlii.

4. Cererea lui Florea Steiciu din Checheș referitor la esarândarea pământurilor din fundațiunea Teodor Papp.

5. Cererea comunei bisericesti Ohaba sârbească, pentru concesiune de colectă în scopul zidirii bisericii.

Se predau comisiunii petiționare.

Nr. 20. Se prezintă raportul oficiului parohial din Temeș-Hodoș, despre împedecarea bărbatului de încredere de a duce protocolul la scrutiniu.

Se predă comisiunii verificătoare.

Nr. 21. Deputatul dr. Gavril Cosma face propunerea: „Considerând, că chestiunea internatului diecezan din Beiuș e chestiune pendentă de mai mulți ani, a cărei resolvire se impune în mod imperios și de urgență, și considerând importanța incontestaveră și de obște cunoscută a acestei chestiuni — Chestiunea aceasta să se declare de urgență, să se aleagă o comisiune specială, care va avea să discute, relativ la aceasta chestiune, asupra raportului prezentat Ven. Sinod din partea Conzistorului din Oradea-mare, precum și asupra altor chestiuni în legătură cu internatul. Totodată în legătură cu internatul diecezan am onoare a propune modificarea concluzului sinodal Nr. 61 din 1907 — în senzul acela, că postul de catichet la gimnaziul gr.-cat. din Beiuș și postul de rector al internatului să se separeze și în conzeciniță să se modifice, atât în acest punct și eventual în alte puncte regulamentul deja în vigoare.”

Propunerea decretându-se de urgență, se încredințează spre studiere și raportare încă în sesiunea

actuală comisiunii esmisă special spre acest scop constătătoare din deputații: Vasiliu Mangra, Roman Ciorogar, Nicolau Zigre, Emanuil Ungurean, dr. Nicolau Regman și dr. Gavril Cosma.

Nr. 22. Urmează conform ordinei de zi, referada comisiunii verificătoare prin raportorul dr. Nestor Oprean. La propunerea comisiunii:

Sinodul verifică mandatele următorilor deputați mireni: dr. Nicolau Regman și dr. Gavril Cosma din cercul electoral Beiuș; Silviu Roxin și dr. Georgiu Roxin din cercul electoral Tinca; dr. Dimitriu Mangra și dr. Iustin Ardelean din cercul electoral Peșteș.

Nr. 23. Nicolau Zigre, raportorul comisiei organizătoare, prezintă referada acelei comisii. Se cetesc: raportul general al Conzistorului plenar din Arad pe anul 1911, raportul Conzistorului plenar din Oradea-mare pe același an și ca întregire a raportului general din Arad datele statistice despre activitatea corporațiilor protoprezbiterale.

Ambele rapoarte se iau la cunoștință în general. În special:

a) Se îndrumă ambele conzistoare a face dispoziții, ca organele protoprezbiterale să funcționeze regulat, respective să se indrume ambele conzistoare a executa dispozițiile luate de acest sinod încă în a. tr.

b) Relativ la înființarea și existența fondurilor protoprezbiterali, ambele conzistoare să poarte evidență exactă și Conzistorul din Arad încă să susceapă o rubrică, în care să se introducă în viitor date pozitive despre ființa și starea acelor fonduri protoprezbiterali. Iar Conzistorul din Oradea-mare se îndrumă a procura date pozitive despre existența și starea fondului protopopesc din protopopiatul Vașcău, deoarece după rapoartele anterioare și acolo există fond protopopesc.

c) Conzistorul din Oradea-mare se îndrumă a elimina din raportul plenar datele referitoare la cercetarea școalelor, deoarece aceste aparțin rezortului școlar și se cuprind în raportul senatului respectiv.

d) Ambele conzistoare se îndrumă în viitor a redacta și a compune astfel conpectele despre activitatea organelor protoprezbiterale, ca acelea să se poată tipări și adnexa la protocolul sinodal.

e) Conzistorul din Oradea-mare se îndrumă a introduce cercetare în privința neîntrunirii sinodului protopopesc în protopopiatul Vașcău, deoarece sinodul trebuie convocat de nou în decursul anului, iar față de membrii, cari fără motiv justificător nu s'au prezentat sau nu se vor prezenta la ședință să se aplice dispozițiile decretate în concluzul congresual Nr. 149/891.

Nr. 24. Tot comisiunea organizătoare prezintă și cetește prin raportorul său Nicolau Zigre raportul delegațiunii congresuale care:

Atât în general cât și în special să ia la cunoștință.

Tot odată pe baza propunerii comisiunii cu amendamentul făcut de deputatul dr. Nestor Oprean se dă indemnizare Conzistorului să pună la dispoziție sumele de lipsă pentru acoperirea eventualelor spese de proces chiar și peste suma votată de 2000 cor.

Fiind timpul înaintat și anuțându-se ședința proximă pe 4/17 aprilie la orele 9 a. m.,

când va urmă la ordinea zilei referada comisiei bisericești și eventual a celorlalte comisii, ședința se ridică la orele 12.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a IV-a, ținută la 4/17 aprilie 1912.

Ioan I. Papp,
Episcop-președinte.

Iosif Moldovan
notar.

Ședința IV.

S'a ținut în 4/17 aprilie 1912 la orele 9 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop *Ioan I. Papp.*
Notar: *Mihai Păcățian.*

Nr. 25. Se cetește protocolul ședinței III. și verifică.

Nr. 26. Deputatul din cler Augustin Hamsea, fiind ales în două cercuri, renunță la mandatul din cercul Vinga susținând mandatul din cercul Birchiș.

Sinodul ia la cunoștință și dispune, ca în cercul electoral Vinga să se facă alegere nouă.

Nr. 27. Prezidiul prezintă rugarea învățătorului penzionat Vasilie Neag din Hălmăgel pentru solvirea sălarului și a cvincvenalului său restant.

Se predă comisiunii petiționare.

Nr. 28. Prezidiul prezintă rugarea deputatului dr. Ioan Suci, pentru acordarea de concediu pe ziua de 4/17 aprilie a. c.

Concediul cerut se acoardă.

Nr. 29. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii verificătoare. La propunerea comisiunii:

Sinodul verifică pe deputații mireni dr. Nestor Oprean și Petru Băran aleși în cercul electoral B. Comloș, asemenea și pe deputatul mirean dr. Constantin Mișici ales în cercul electoral Lipova.

Nr. 30. Cu privire la actul electoral din cercul Chisătău, la propunerea comisiunii:

Sinodul verifică pe deputatul mirean dr. Ioan Șepețian și totodată dispune ca protocolul sinodului electoral al comunei Jabar și Chisătău, împreună cu protestele înaintate, să se transpună Consistorului eparhial din Arad cu invitarea, să facă cercetare și în caz de dovedire a abuzurilor arătate în proteste, să introducă procedura disciplinară contra celor vinovați.

Nr. 31. Referitor la actul electoral din cercul Arad:

Sinodul cu 23 contra 18 voturi, primind propunerea comisiunii, ordonează investigație pentru constatarea afirmativelor abuzuri atinse în proteste, iar verificarea mandatelor deputaților aleși Iosif Moldovan și dr. Iustin Marșeu se face pendentă dela rezultatul cercetării, cu care se însărcinează deputatul sinodal dr. Aurel Lazar.

Nr. 32. În scopul redactării corecte a credenționalelor, a protocoalelor electorale și de scrutiniu și pentru curmarea abuzurilor constatate pe teritoriul Conzistorului dela Oradea-Mare cu prezentările protocoalelor electorale la scrutiniu prin bărbații de încredere, la propunerea comisiunei:

Sinodul îndrumă Consistorul din Oradea-mare, ca cu privire la credenționalele deputaților mireni, să observe dispoziția concluzului sinodal Nr. 76 din 1909 și să iee dispoziții potrivite ca în protocoalele de scrutiniu a alegerilor de deputați mireni să se inducă și să se sumizeze voturile întrate dela singuraticile sinoade electorale conform alinia a doua lit. h. §. 91 din Statutul Organic și alinia a șasa §. 26 din Regulamentul pentru alegerile de deputați sinodali.

Ambele Consistoare, atât cel din Arad, cât și cel din Oradea-mare, să deie îndrumări pentru sigilarea protocoalelor electorale conform dispoziției din Statutul Organic §. 91. lit. g. și să iee dispoziții, ca din neglijința nimăruia să nu ajungă iluzoriu votul alegătorilor, introducând în caz de lipsă procedura disciplinară contra aceloră, din vina cărora actele electorale n'au fost prezentate la scrutiniu.

Nr. 33. Urmează la ordinea zilei referada comisiunei bisericești asupra raportului general al Conzistorului din Arad, ca senat strâns bisericesc. Raportor Mihai Lucața. La propunerea comisiunei:

Se ia în general la cunoștință.

Nr. 34. Față cu scăzământul populației accentuate în raport și evident din datele prezentate:

Conzistorul diecezan să îndrume preoțimea subalternă a învăță și povățul poporul la îngrijirea igienică a băieților și a-i feri de contact în cazuri de morburii epidemice, apoi a combata cu vreme și fără vreme păcatele, cari împedecă sporirea naturală și îngrijirea conștientioasă a nou născuților.

Nr. 35. Referitor la mișcările sectarilor atinse în raportul general:

Conzistorul diecezan să îndrume preoțimea, precum și corporațiunile parohiale și protoprezbiterale, nu altcum și pe catiheți și pe învățători, ca la toate ocaziunile binevenite, să combată acele rătăcirii menite a deslipi poporul de biserica și credința străbună.

Nr. 36. Cu referință la căsătoriile nelegiuite, comisia propune, ca Conzistorul diecezan să exercieze cel mai sever control întru executarea, pe toată linia a concluzelor sinodale anterioare.

Sinodul primește propunerea comisiunei cu următorul amendament făcut de cătră deputatul Emanuil Ungurean: Conziderând, că convețuirea în concubinată are urmări păgubitoare în privința dreptului de moștenire, încât muierea, carea trăiește în concubinată, n'are dreptul vidual, n'are dreptul de concviziție, copiii născuți în concubinată n'au drept de moștenire după tată, tata n'are drept de susținere în caz de neputință dela copiii săi nelegali, deci ca credincioșii

bisericii noastre să cunoască urmările păgubitoare a convețuirii în concubinată, în privința dreptului de moștenire și ca, cunoscând aceste urmări, să se ferească de concubinată, — se îndrumă conzistoarele din Arad și Oradea-mare a face prin membrii săi iuriști un estras al acelor dispozițiuni a dreptului de moștenire, cari stau în legătură cu căsătoria ilegală și a-l trimite în formă de circular tuturor oficiilor parohiale din întreaga dieceză, ca să fie cetit în tot anul odată în sfânta biserică la o sărbătoare mai mare, când au credincioșii datină a cercetă mai bine biserica, ca în acest mod aceste urmări rele să fie neîntrerupt aduse la cunoștința poporului credincios bisericii noastre.

Sinodul mai primește și amendamentul făcut de cătră deputatul Mihai Păcățian, îndatorând oficiile parohiale, ca la finea fiecărui an solar, să aștearnă oficiilor protoprezbiterale concernente, în copie autentificată, protocoalele comitetelor parohiale despre demersurile luate în scopul reducerii numărului convețuirilor nelegiuite, arătând prin o consămnare nominală, părechile concubinate, cari în decursul anului expirat s'au cununat și cari au rămas în continuarea vieții nelegiuite.

Nr. 37. Referitor la contingentul prea mic al frecvențanților de teologie:

Conzistorul să avizeze inteligența clericală și mireană, ca aceștia să îndemne tinerimea la îmbrățișarea carierii preoțești, iar pentru realizarea acestei trebuințe, să caute toate mijloacele posibile, ca să înlesnească intrarea tinerilor la teologie îndeosebi cu pregătiri mai înalte.

Nr. 38. Partea din rap. gen. espusă la punct X. rom., în care se arată că P. S. Sa Di Episcop diecezan Ioan I. Papp și în anul 1911 a continuat cu vizitațiunile canonice în eparhie și că în acest an a vizitat 44 de comune bis., la cari ocaziuni a sfințit 12 biserici, dintre cari, 5 edificate din nou, iar 7 renovate radical, prin ceea ce în cursul arhipăstoririi Sale de aproape 9 ani sfințind deja 43 biserici, a ajuns un rezultat neîntrecut până acuma, — la propunerea comisiunei

Sinodul o ia cu plăcere și bucurie la cunoștință și pentru prestațiunile și abnegațiunea apostolească, aptă de a redeșteptă sentimentul religios înclinat, în zilele noastre spre amorțire — îi exprimă P. S. Sale sincera sa mulțumită și recunoștință.

Nr. 39. În cauza diferitelor conspecte, cu cari se adună datele din parohii și protopopiate:

Sinodul primește propunerea comisiunei, ca Conzistorul diecezan să se îngrijească, ca toate conspectele necesare la culegerea datelor statistice să se tipărească și să se pună la dispoziție încă în decursul acestui an.

Nr. 40. Comisiunea bisericească, prin raportorul Mihai Lucața, cetește raportul general al Conzistorului din Oradea-mare, ca senat strâns bisericesc. La propunerea comisiunei:

Se ia în general și în special la cunoștință cu adausul, că concluzele de mai sus ale acestui sinod de sub Nrii 34, 35, 36, 37 și 39 sunt obligătoare și pentru Conzistorul din Oradea-mare.

Nr. 41. Relativ la acel punct din raport, unde se tractează despre vieța casnică a preoților văduviți, având în vedere existența acestui rău social, deoparte, iar de altă parte, că afacerea regulării acestei chestii gingașe pe strece marginile competenței sinodului eparhial, la propunerea comisiunii:

Sinodul decide, ca chestia căsătoriei a II-a a preoților, să se transpună sinodului episcopesc.

Nr. 42. Propunerea Conzistorului din Oradea-mare, referitoare la parohiile vacante de pe teritoriul celui district:

se transpune Conzistorului diecezan din Arad în legătură cu concluzul Nr. 37.

Nr. 43. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii școlare asupra raportului general al Conzistorului din Arad, ca senat școlar, prin raportorul Iuliu Grofșorean.

Se ia în general la cunoștință.

Nr. 44. Comisiunea școlară prin același raportor cetește raportul general al Consistorului din Oradea-mare, ca senat școlar.

Se ia în general la cunoștință.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proximă pe astăzi la 4 ore p. m., când va urma la ordinea zilei continuarea referadei comisiunii școlare și a altor comisiuni, ședința se ridică la ora 1 p. m.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința VI. din 5/18 aprilie 1912.

Joan I. Papp,
Episcop-președinte.

Mihai Păcățian,
notar.

Cari sunt cauzele din cari se nasc sectele religioase la poporul nostru și mijloacele necesare pentru stărpirea lor?

— Dizertație ținută la conferința pastorală a tr. Orăzii-mari din 27 Ocomvrie v. 1911. —

de: **Petru Popa.**

— Urmare și fine. —

Până aci onor. conferință am semnalat în liniamente generale geneza și rostul sectarilor. Acum să vedem cari sunt cauzele din cari se nasc sectele religioase la poporul nostru. ?

Cauzele formării sectelor nu sunt așa ușor de stabilit cum ar crede omul, sute și sute de motive dau anză la mișcările religioase eu însă pentru a preciza și a face cât se poate de ușoară reprivirea cauzelor le-am stabilit în următoarele:

1. Curente de idei ale vremii, indeosebi: *socialismul*.
2. Agenții sectarilor.
3. Smintelile și viața necorectă a multora dintre preoții bisericii lui Christos.
4. Lipsa de tact pastoral la preoții noștri.

5. Necultura poporului nostru.

6. Certele comunale și substragerea oamenilor dela solvirea aruncurilor parohiale și în fine.

7. Importarea sectei prin parohieni.

Cauzele sectelor amăsurat păcatelor de moarte vedem că sunt în număr de șapte. Să le vedem acum pe rând:

Până la inventarea trenului a celui mai puternic mijloc de comunicațiune, ideile, principiile nu puteau trece așa ușor dela om la om, căci deși eră tipar, nu eră cine să duză vestea dela o graniță la alta. Indată ce taie și țara noastră linii de comunicații în dreapta și'n stânga se leagă poporul nostru cu străinătatea de unde se transpun la orașe și mai apoi la sate frământările de viață din țările cu grad mai înalt de cultură. Cu avântul cultural se sporesc trebuințele fizice se reclamă tot mai multe brațe, care fapt îi împintenează pe muncitorii străinătății a se organiza, a-și asigura existența față cu clasa proprietarilor. Acest vânt de organizare ajunge și'n părțile noastre și aici îl vedem deplasat în ură nemaipomenită a muncitorului față cu proprietarii, și cu toți cei cari nu au palmă aspră. Muncitorii încep a țineă adunări la sate, unde morarul ori calfa de lăcătuș se dă prieten țaranului nostru zicând că ei asudă toată ziua pentruca să trăiască trântorii satelor și orașelor: officianții, preoții și moșierii. Acești demagogi se numiau „socialiștii“, și falfăiau steagul fals al fericirii popoarelor și al împărțirii moșiilor după familii. Și în câțiva ani ce fac „socialiștii“? Cutrierând satele în adunare publică prezintă tagma preoțească de-o ceată, care n'aduce nici un folos statului, despătură greșelile preoților înaintea poporenilor, prin ce scot credințioșii din ogașa străbună a alipirii față de biserică și pregătesc poporul pentru alunecarea în brațele sectarismului.

Poporul nostru fiind sărac și ignorant, crede vorbelor măgulitoare ale demagogilor și în scurt timp i-se face dușman preotului și urmează mai bucuros siaturile socialiștilor ori mai apoi a sectarilor, cari polomida necredinții unul o samână, iar celalalt o udă și-o hrănește cu mult zăl.

2. Sectarismul s'a lățit în al doilea rând la stăruința și fanaticismul agenților religionari, cari sat de sat umblă vorbind oamenilor cu însuflețire și plâng chiar pentru păcatele oamenilor, cu scop de a cuceri sufletele. Și dacă le succede să fie primiți în casă de vr'un poporean, descopere smintelile preotului lor, prin ce dacă are preotul vrășmași în sat, îndată își câștigă aderenți.

3. Al treilea motiv al trecerii la sectarism este: necultura poporului. Țaranul român adecă — durere — nu cunoaște decât numai din zărite împărăția culturii. La biserică nu umblă regulat, ci-și cerne zilele în părțile muntoase, unde numai murmurul învoarelor și chiotul văilor îl mai desmorțește. Crescând în natură fără nici o cunoștință a rostului său și a datorințelor sale față de neamul și legea sa, dacă se întâlnește în drum cu vr'un agent „pocăit“ și-i vorbește despre felul lor de a crede și a trăi, vorba prinde repede și-l doboară pe credinciosul nostru ca pe pomișorul ce n'are nici o proptă la rădăcina sa.

4. Cel mai puternic factor care a contribuit la lățirea nazarenismului este însă *tactul pastoral greșit al preoților*.

Tagma noastră preoțească cu puține eșcepțiuni — precum știm — nu s'a recrutat din elementele mai bune ale școlilor, nu s'a crescut din tinerii ambițioși și diligenți, ci din ceice ori n'au avut mijloace a-și

continua studiile ori n'au avut curajul și capacitatea de a urma până în sfârșit liceul și astfel siliți de forță s'au dedicat carierei preoțești fără să-și dea seama de greutatea și sublimela datorințe legate de chemarea pastorală. În vârtutea acestor situații s'au strecurat în cler multe elemente puțin folositoare, cari în loc de a însemna merite pastorale pe răvașul activității lor, s'au incurcat în alte daraveri private necorăspunzătoare poziției lor prin ce și-au subminat temelia autorității individuale înaintea poporului și prin aceea și-au slăbit țaria morală cu desăvârșire. — La aceste împrejurări subiective s'au mai adaus faptul că preoții au fost slab plătiți și astfel au fost siliți să se lupte mai întâi pentru asigurarea traiului și numai în rândul al doilea căutau să-și implinească datorințele pastorale. Neavând preoțimea creșterea necesară preoțească, firesc lucru că n'a avut de unde să-și câștige nici *tactul pastoral* fără de care nu se poate închipui o păstorire rodnică și liniștită.

Din lipsa de tact pastoral găsim preoți, cari sunt uzurari, lacomi după bani, îndemnători la vraciuri, cari se jură, se blastămă înaintea oamenilor, ori se constată că și-au călcat cuvântul.

Nazarinenii precum știm propagă între popor „pocăința” după felul lor de a pricepe röstul acestui cuvânt. Ei nu sufăr, ca membrii comunității lor să-și amețească capul cu beuturi spirtuoase, să fumeze ori să comită alte fărădelegi. Amăsurat acestor principii de regenerare a moravurilor, sectarii dupăce ajung într'un sat, știricesc păcatele preotului și toate faptele lui pe cari apoi le descopere celor cu cari vorbesc, prin ce discreditează pe preot înaintea turmei sale.

6. Intre cauzele din cari se nasc sectarii, putem mai departe înșiră și cetele din comună și aplicarea poporului de a se subtrage dela plățirea dărilor cultului bisericesc și școlar. Sunt unele sate, unde în lupta de interese poporul este grupat în partide cu ură nemărginită una față de cealaltă, care împrejurare încă contribuie adeseori la ivirea mișcărilor religioase.

7. Astăzi mijloacele de comunicație s'au înlesnit, dar cu aceste s'au înmulțit și trebuințele vieții și setea după câștig. În urma acestora azi în toate trenurile vedem urcându-se și coborându-se Români, cari pentru rosturi de traiu *pleacă departe* și se amestecă între sute de oameni, cari altcum cred, altcum se îmbracă, altcum vorbesc și altcum cântă. Poporul nostru acum de vre-o 10—15 ani se îndeletnicește și cu puțin negoț, prin ce venind în atingere cu mii de oameni, se lipește de dânsul microbii sectarismului și astfel se importează în satele cu credință strămoșească sămănța primejdioasă a necredinței.

II.

Și acum dupăce văzurăm cauzele din cari se nasc sectele la poporul nostru, să vedem cari sunt mijloacele cele mai necesare pentru stărpirea lor.

Precum cauzele, întocmai așa și mijloacele de stărpire nu sunt ușor de fixat. Eu însă amăsurat constatărilor, ce le-am putut estrage din vâltoarea mișcărilor sectarismului le-am găsit următoarele:

1. Tactul pastoral acomodat și duhul evanghelic al preotului.
2. Catehizarea în școală și cuvântarea în biserică.
3. Aranjarea procesiunilor religioase și conferențelor pastorale în locurile molipsite de sectari.
4. Tratarea sectarilor cu blândețe, tact și seriozitate.
5. Eiectarea aruncurilor bisericești și școlare în timp potrivit și în măsură potrivită.

6. Delăturarea certelor din comună și ridicarea preotului peste grupările de interese ale credincioșilor.

7. Folosirea timpului de iarnă pentru lectură bună cu tinerimea, împărțirea de cărți folositoare și gazete și aranjarea de serate teatrale și declamatorice la privilegii acomodate. Să vedem acum în ce ar consista fiecare mijloc și care are fi modalitatea de a stărpi neghina sectarismului din ogorul nostru pastoral.

Preotul în toate afacerile sale trebuie să țină seamă de cuvintele apostolului Pavel (II Tim. c. 4) unde se zice: „*va veni vremea când oamenii nu vor suferi învățătura cea sănătoasă;... și-și vor întoarce auzul dela învățătura cea adevărată, dar tu priveghează în toate, suferă, fă lucrul evangelistului, implinește slujba ta*”. Din aceste cuvinte vedem, că toată lucrarea preotului trebuie să fie o întrupare vie a adevărilor, pe cari este chemat a-le propaga. Preotul trebuie să fie cel dintâi care crede și se închină credinții, el trebuie să-și identifice viața cu principiile morale ce are a-le mărturisi căci numai astfel se va distinge el de oamenii de rând. Aceste însușiri îl vor îndemna pe preot să aibă alipire cătră poporeni săi, să-i ajute din orice necaz și să fie un luceafăr limpede de moralitate, care să nu vie nicicând în contradicție cu etica creștină. Noi preoții am primit însărcinarea de a predică contra celora ce-și ruinează sănătatea cu alcool; ce folos va aduce însă cuvântarea aceluia, care zilnic cade poate în acelaș păcat sau cât de ridicul va fi preotul când va îndemna poporul să-și implinească datorințele cătră școală și biserică iar el singur va avea la dosar sute de cazuri de neglijență.

2. Plugarul harnic pentru a preveni pagubele produse de inundații își acopere bine recolta sa, belșugul său, iar grădina sa și-o îngrădește bine, pentru a o feri de stricăciuni. Acest principiu trebuie să formeze linia de conduită și în viața pastorală. Preotul are datorința să-și pregătească credincioșii astfel ca să nu fie alterați în credința lor. Și aceasta oare cum o va putea ajunge? Cu greutate — negreșit — dar după multă osteneală tot va avea rezultat. Paza o va începe în mijlocul băeților de școală, unde regulat va nobilita sufletele, le va îndemna la muncă cinstită și *le va oculă cu serul ortodoxiei* contra boalei nazarene ori a altor aberații religioase ce-i pot obveni în viață.

Astăzi când atâtea vânturi grele își trimit săgețile veninoase spre noi, preoțimei nu-i iertat să privească nepăsătoare uraganul necredinții cum face ravagii în satele noastre, ci să ne dăm toți silința a înzestră credincioșii cu armele necesare după vrastă și pricepere. Și aceasta o vom putea face în școală, prin catehizații regulate și însuflețite, iar afară de școală de pe amvonul sf. biserici, unde vom stabili principiile ortodoxiei, vom arată idealul creștinătății și vom îndemna cu vreme și fără vreme poporul să urmeze cărările marcate de sf. Scriptură. Câți preoți sunt cari nici pastoralele de Paști ori Nașt. Dlui nu le tâlmăcesc poporului, cum vor preciză aceștia alte puncte din împărăția credinței noastre răsăritene.

Vor fi poate preoți, cari vor fi de credința că nu poți îndreptă prin pildele bibliei, acelora răspund că se înșală, căci chiar și Ioan Gură de aur zice: „*mai ascuțit este cuvântul lui Dumnezeu decât sabia cea cu două ascuțisuri care ajunge până la închieturi, până la oase până la gânduri și până la inimi*”.

3. Poporul nostru și mai ales acesta din Bihor fiind în condițiuni umile materiale, fără carte, are mult să alerge până își câștigă un codru de pâne familiei sale, să-și dreagă nevoile vieții. În acest chin al său, vorbind real abia mai are voie să meargă la

sf. biserică. Privindu-l pe țaranul nostru sub acest raport psihologic, aflăm că el foarte puțin se îndulcește de cuvântul evangheliei. El poate abia a auzit în viața sa altă parte din sf. Scriptură, decât cea dela s Paști, care este și de altcum grea pentru mentalitatea lui și evanghelia sf. Nașteri care o cunoaște tot omul dela colindători. Celelalte pilde și minuni însă nu le cunoaște, căci la biserică n'a fost, la școală n'a umblat și așa vedem că țaranul nostru n'are *conștiință religioasă*. Intr'un suflet de-o sterilitate atât de pronunțată sfaturile sectarilor prind foarte repede rădăcini. Un mijloc puternic pentru a suplini aceasta lipsă de educație religioasă la poporul nostru ar fi așa numitele: *procesiuni religioase* împreunate cu conferențe tot de acest soi. Cu aceste privilegii adecă s'ar face serviciu frumos sobornicește, s'ar ceti rugăciuni respicate pentru mântuirea și norocul parohienilor, prin ce s'ar fructifică simțul religios și s'ar promova pacea sufletească între oameni.

Noi aici în Bihor avem câteva comune unde grasează cu atâta tărie, încât poporul e palid și buimăcit de farizeismul nazarean și să ni-se spună dacă au alergat preoții la acel sat măcar odată să picure curaj în confratele nostru din aceea parohie și să-l ajute în munca titanică ce-o săvârșește? N'am alergat ci l'am lăsat să-și frângă mâinile luptându-se zilnic pentru întoarcerea rătăciților la staulul dreptei credințe. Când arde o casă în sat, toți sar într'ajutor, așa ar trebui și noi să facem toți când auzim că s'a aprins caierul necredinții într'o comunitate bisericască de-a noastră. Acte de solidaritate ca cele aci indicate n'ar produce cred rezultate efemere, ci ar ridica în mod satisfăcător religiozitatea de-o parte, iar de alta am oțeli puterile paznicului apostolese postat în comuna primejduită.

4. Secta nazarineană precum am relevat mai sus este o boală sufletească, care s'a importat din Germania prin niște oameni fără căpătăiu. Purcezând ideia detronării ierarhiei și a tradițiunii bisericăști din capul infierbântat alui Luther a trecut și la noi în Ungaria, ca de pildă baccilii holerei, cari se aduc prin un bolnav sosit din locuri contagiate. Ca pe orice boală patologică, așa și pe sectarismul îl caracterizează fanatismul orb, pietismul fals și o cerbicie crasă. În vântura acestor circumstanțe sufletești, pe un nazarinean nu-l căștiga nici cu infiricare, nici cu izultă nici cu pumnul și nici cu vorba. Să fii esegetul cel mai cu autoritate, nu-ți crede că textul cel esplici are înțeles alegoric. Din acest motiv e de recomandat ca preoțimea numai să-i dea lămuririle necesare, dar să nu se agite zădarnic, căci acest gest de convingere nu întărește poziția preotului ci-i clătină temelia de sub picioare pentru a'l întoarce pe rătăcit din calea ce-o urmează. Praxa pastorală a dovedit, că cel mai potrivit mijloc pentru respingerea ereziilor este combaterea lor serioasă, blândă sprijinită cu pilde plastice din vieța de toate zilele și cu cazuri luate din vălmășagul credinței lor rătăcite și plină de contraziceri. Aceste arme sunt demne de poziția preotului, altele însă nu corăspund spiritului evanghelic și cinstei preoțești.

5. Biserica noastră toate clădirile și trebuițele sale și le-a făcut din sudoarea parohienilor. Poporul molipsit de tăciunarii sectarilor și de alți descreerați socialiști nu odată s'a opus gândului de a suportă aruncuri bisericăști-școlare și a amenințat biserică cu primejdie. Greselile au obvenit nu odată de acolo, că aruncul s'a făcut în timpul când văzduhul eră saturat de moleculele veninoase ale prozelitismului prin ce s'a dat anză la scisiuni supărătoare în parohie. Pentru incunjurarea acestora nu este alt mijloc mai potrivit

decât amânarea lor pe alte vremi, când se va fi domolit vântul mișcărilor religioase sau trebuie căutat alt mijloc, care nu atinge susceptibilitatea materială a poporenilor.

(Va urmă).

Încreștinarea Românilor*).

O chestie mult importantă, e chestia încreștinării Românilor. S'au născut pe această temă multe păreri, unele contrare, altora. Ba, ca noi am primit creștinismul dela Bulgari, — părerea profesorului Golubinski, dela Moscva — ba, că l-au primit dela Goții arieni, iar părerea susținută de majoritatea istoricilor, cari s'au ocupat cu aceasta chestiune, e că creștinismul îl avem deodată cu colonizarea noastră în Dacia.

Se știe, că Romanii supunând Macedonia, Tracii foști tributari ai Macedonenilor, invadează în ținuturile romane. Romanii alungă pe Traci și în aceste hărțueli ajung în contact cu Goții, cari din ținutul Partissului și al Murășului se numiau Daci. Se știe apoi cum Romanii au suferit din partea Dacilor, până când a venit Traian și a ocupat Dacia. Politica romană a fost urmărită și în Dacia. Dacia a fost colonizată cu ostași „ex toto orbe romano“. Au fost aduși coloniști din Azia-Mică, Siria, Paflagonia, Pergam, Creta, țări unde creștinismul făcuse progrese. Acești coloniști sau amestecat cu băștinașii Iliri și Traci, dând naștere poporului român. Credința primilor creștini, ne explică cum și-au putut ei susține ideile religioase în mijlocul acestor popoare abrutizate, ba ce e mai mult să le și atragă. Căci elementul autohton nu a fost stins cu desăvârșire, — părerea lui Papiu Harian, — ci s'a contopit cu coloniștii. Așadar pe deoparte coloniștii aduși de Traian, au adus creștinismul aici, iar pe de altă parte el s'a lățit prin predica apostolului Andreiu și a aderenților săi în Orient, în Scythia (Dobrogea) Sarmăția (Muntenia, Moldova, Basarabia).

Sub Scythia se numărau multe Scythii, așa cea Aziatică, Crimeea dar și Dobrogea. Scythia în care a predicat apostolul Andrei e Dobrogea de azi. Că Dobrogea se numia Scythia, servească-ne de dovadă și cuvintele lui Ovidius din Ars amandi „O soția mea, o amicii mei, o scumpa și iubita mea patrie, eu sunt trimis în Scythia... la mormânt“. Deci Scythia eră Dobrogea de azi iar, că apostolul Andreiu a predicat aici, vedem și din „Martirologiul roman“ unde se zice „Sanctus Andreas Apostolus Christi, Evangelium in Tracia et Scythia predicavit“. Pe lângă aceasta legende române despra predicarea lui Andreiu, încă trebuie să conțină ceva simbur istoric. Deci predica apostolului și a aderenților săi în orient își aruncă undele și asupra Românilor din Dacia, unde dejă creștinismul se afirmă. O religiune, care și-a avut așa de sublime idei cu oameni așa de insuflețiți pentru răspândirea ei, să nu pătrundă în Dacia? Apostolul Pavel în ap. cătră Rom. zice: „Credința voastră s'a vestit în toată lumea“, iar Dacia cași provincie însemnată romană, încă a fost inundată de iverie sfinte.

Tertulian (sec. II.) se exprimă: „S'au supus credinții lui Hristos, Dumnezeuului celui adevărat, diversele popoare ale Getulilor, ale Maurilor, ale Ispanilor și ale Galilor, locurile Britanilor cele neajunse de Romani, națiunile Sarmăților, Dacilor, Germanilor, Scythilor, ale popoarelor și insulelor celor necunoscute de noi și pe cari nu le putem nici urmări“. Tot Tertulian

* Dizertație ținută, la ședința festivă, dela Dumineca Tomii, în sala cea mare a seminarului.

zice: „În care altul au crezut popoarele, dacă nu în Hristos, care a venit, cine altul a putut să cucerească pe nomazii Getuli și Mauri, marginile externe ale Spaniei, diversele ginți ale Galilor, ascunzătorile Britanilor, neaccesibile Romanilor, dar ocupate de către Hristos, deasemenea pe Sarmaci și pe Daci... și Scyti... în toate aceste locuri numele lui Hristos, care acum a venit, domnește“.

Dacă astfel se exprimă acest scriitor bisericesc, și cu el mulți alți, între cari și Iustin Martirul, și dacă ei nu au fost contraziși, e dovadă că nu au spus neadevărul.

Creștinismul în secolele prime, nu numai că nu s'a lăsit sfios în aceste părți, dar își întemeiază o viață bisericească. Căci Dacia își are episcopul său deja pela finea sec. III. În Sisania, în persoana lui Ouirinus. Dar cu siguranță avem date despre *Teofil* episcopul Daciei, care ia deja parte la sinodul I ecumenic în 325 și se amintește „Theophilus Gothiae Metropolis Episcopus“. În anul 337, 338, arienii țin sinod în contra lui Atanasie în Mariota (Egipt) și exilează pe Atanasie. La sinod între participanți se amintește și Ursaki și Valent, episcopi, unul al Singidonului, din Misia de sus, adică Dacia aureliană, și altul al Mysiei sau Mursei din Panonia de sus, adică, Dacia Traiană. Nu e mirare, că acești 2 episcopi iau parte la un sinod, pentru excomunicarea lui Atanasie, căci erau arieni sub influința Goților de aceeaș credință, dar e dovadă, că creștinismul există în ambele Dacii. În anul 357 episcopul Osie din Kordova, scrie o enciclică către creștinii din Libia, în care numără pe toți episcopii de cari se asculte în cele religioase. Între aceștia pune pe Kyriac al Mysiei, Silvestru și Protogen al Daciei. Cam în timpul acesta, arienii țin un sinod la Philipopoli; edau o enciclică, către arieni „ca nu cumva oarecari din voi, amăgindu-se cu Osie, Protogen, Atanasie“... Când se ține acest sinod, ortodoxii țin un altul la Sardica, în care condamnă de arieni pe „Ursaki al Singidonului din Mysia de sus și Valent al Mysilor din Panonia de sus“. După documente să știe apoi, că Valent și Ursaki s'au lăpădat de arieni „și cer iertăciune dela Iuliu al Romei și dela Atanasie, dela cel dintâi ca episcopul lor propriu, iar dela cel al II-lea ca cel calumniat de dânșii“. Deci ortodoxia se află în aceste timpuri și în Dacia, ca și în alt loc în luptă cu arienismul profesat aici de Goți. Pela anul 363 însă Românii se lăpădă cu totul de arienism.

Date așa pipăibile directe nu avem, ca să poată fi pentru oricine lămurit, fără nici o obiecțiune, creștinismul aici în Dacia în cei cinci secolii primi. Asupra acestor secolii, afară de dovezile arătate, trebuie să luăm în socotința documentele arheologice, monumentale, arheologice-epigrafice. S'au aflat atâtea și atâtea inscripții, prin Dalmația, Panonia, Dacia traiană, aureliană, încât nu se mai poate contesta răspândirea creștinismului în primii secolii în ținuturile amintite. Contracte, inscripții funerare cu forme păgâne, dar proveniență creștină; monumente dedicate diferitelor persoane, sunt tot atâtea dovezi pentru părerea noastră.

Nu mai puțin puternică dovadă despre creștinism în Dacia, e mulțimea martirilor, cari și-au vărsat sângele lor pentru credința divină. Persecuțiunile înscenate în Dacia au răspuns pe Mercurie, pe timpul lui Decius, care săgetat fiind a fost legat de 4 stâlpi, Nichita Romanul, Sava Stratilat și alții, cari au preferit moartea, decât lăpădarea de Hristos.

Argumentul cel mai puternic, că noi avem creștinismul deodată cu colonizarea, e terminologia noastră bisericească. Dacă am fi primit creștinismul dela Goți, atunci aceasta ar fi gotică, dacă dela Bulgari, atunci bulgară. Însă terminologia ne e latină după origine și ceceae e de altă origine e de proveniență mai târzie. Cuvintele cele mai multe bisericești, sunt de origine latină, așa de ex.: cruce, dela crux, mormânt dela monumentum, Dumnezeu, dela dominus deorum, duminică dela dies domini. Cuvântul sfânt nu e altceva decât slavizarea lui sânt. Românii în contact cu Bulgarii au primit sfânt în locul lui sânt, dela slavul sveti. Apoi biserică, dela basilica română și nu dela grecește. Deci creștinismul în Dacia progresa. În leagăn el își are deja martirii săi și are episcopii săi, cari iau parte la mișcările bisericești, căci Teofil merge la sinodul I ecumenic, iar pela anul 400 le propăgă creștinismul episcopul Remetianei, *Nicetas* pe care Paulinus îl numește „magister et pater“ și care a predicat creștinismul între „pelitorum turba populorum“ (mulțimea oamenilor cu piei) sub cari avem să înțelegem după Hieronimus (sec. V) pe Hunno-Scyti și între ei și pe noi. Nicetas face călătoria la Roma și de aici aduce idei religioase mai avansate și produce astfel o mișcare literară bisericească. Cu toate acestea nu putem vorbi în Dacia de o generală creștinare a ei până după Constantin cel Mare. Mulțimea popoarelor barbare au făcut, ca creștinismul să nu se poată generaliza așa iute, căci după Goți la 375-450 vin Hunii cu obiceiuri și idei diferite, cari stagnează creștinismul. Românii au rămas aici, la mormintele strămoșilor lor, la vetrele caselor lor, și la venirea acestor barbari, „niște bestii bipede, în suflet nu mai puțin urâți, ca în trup“, cum le zice Jornandes în „De rebus Geticis“. Celelalte popoare au fugit dinaintea lor dar după observația cronicarului ungar Turóc „solis Valachis hic remanentibus“, numai Valachi au rămas aici. Și după Huni, mai vin atâtea și atâtea popoare barbare, cu cari Românii au să lupte. Dar ideile creștine ale lor, rămân nealterate și credința lui Hristos o păstrăm de atunci până azi în forma sa genuină.

Am spus, că Românii își aveau episcopii lor deja pe la finea sec. III. și începutul sec. IV. Se impune întrebarea, sub ce jurisdicțiune a fost biserica română?

Ea își are episcopii ei proprii în secolele prime, dar sub stăpânirea multor invadatori slăbește, și în chestiile bisericești astfel se adresează creștinilor din Dacia aureliană, cari avem episcopie proprie în Sirmium. Când apoi Iustinian întemeiază la anul 535 episcopia Iustinianei Prima biserica din Dacia se supune acestei episcopii. Stă sub jurisdicțiunea ei 10 ani, când se supune Romei, până la 732, când apoi se atașează la Constantinopol.

Scopul urmat de ea a fost păstrarea credinței strămoșești și *bisericii* avem noi să-i mulțămim *limba, naționalitatea și cultura*. Tot ce avem noi, numai ei trebuie să-i atribuim, căci de vei căuta începuturile noastre de literatură scrisă, le vei găsi, prin mănăstirile sfioase, cu călugări cucernici, de vei căuta începuturile noastre de pictură, le vei afla în icoanele bisericești, tot așa apoi arhitectura, în mănăstirile vechi și trainice.

Zadarnice sunt eforturile unora de a ne arăta încreștinarea de o proveniență târzie, sec. VI, X căci, istoricii noștri le-au restornat teoriile, stabilind, că noi deja odată cu colonizarea am primit și primele îndemnuri de creștinism prin coloniștii creștini, aduși aici. Sămânța creștinismului a dat în Dacia de un agru productiv, care, după Constantin cel Mare, se curăță de spini și polomidă.

Încreștinarea popoarelor, cari s'au părintat pe aceste locuri, e amintită de istorici, dar despre încreștinarea noastră istoricii evului mediu tac, dovadă, că noi eram creștini. Nu am fost noi un popor dispărent, ca încreștinarea noastră să fie trecută cu vederea. Însași tăcerea aceasta, e un document, că am fost creștini, din momentul colonizării.

Toemai dupăcum continuitatea noastră a dat ansă diferitelor păreri, așa a dat ansă și încreștinarea noastră. Prin istorici s'a adevărit continuitatea noastră aici, ei au adevărit apoi și încreștinarea noastră.

Creștinismul ne-a susținut aici, ne-a scăpat de toate năcăzurile, deci să ținem la principiile lui. Tendințe anticreștine să fie departe de sufletul nostru, având în vedere totdeauna exemplele statelor, cari s'au pierdut, în urma neținerii la principiile lui Hristos, căci celce nu e creștin adevărat e dușmanul neamului și al său.

Să nu uităm, că-s 1800 de ani, de când credința lui Hristos s'a sămănat aici. 1800 de ani, de când ea ne-a susținut aici și până ținem la ea, ne susține, iar credința Lui va fi până la finalul veacului.

Nicolae Ilieșiu,
student în teologie.

Convocare.

Desp. protopop. Boroșineu al reun. învăț. rom. dela școalele pop. conf. din ppopiatele arădane I—VII. Iși va țineă proxima conferință: *luni în 30 aprilie (13 maiu) a. c.* în școala învăț. Petru Elenes din Șicula, la care toți membrii desp. și toți sprijinatorii învățământului popular sunt poftiți a participa.

Programa:

1. Dimineața la 8 ore chemarea Duhului Sfânt.
 2. Ascultarea prelegerii în școala inv. P. Elenes cu elevii săi din Geografie și Istoria patriei.
 3. Cuvânt de deschidere.
 4. Reflexiuni asupra prelegerii.
 5. Prezentarea și Citirea disertațiilor intrate.
 6. Raportul comisiilor esmise a casarului și a bibliotecarului.
 7. Discuțiuni asupra afacerilor școlare.
 8. Propuneri și interpelări.
 9. Restaurarea biroului despărțământului.
 10. Fixarea proximei ședințe.
- Boroșineu, la 12/25 aprilie 1912.

P. Dirlea
prezide.

Simeon Albu
secretar.

CRONICA.

Concubinate. Cetim în „Foaia Diecezană” că în parohia *Nicolinț* (tr. Biserica-Albă) o mulțime de fruntași nu erau cuprinși în lista alegătorilor, deoarece fie ei, fie copiii lor trăiau în concubinată. Venind la Caransebeș, ca să ceară acceptarea lor în listă, P. S. Sa dl epis-

copile-a arătat datorința de-a lucra cu toții pentru delăturarea pedecilor și încheierea cununiei, ca astfel să ajungă fruntașii în fruntea alegătorilor. După cununare. li-s'a promis acceptarea în listă. Astfel — făcându-să în parohie pregătire pentru alegerea de preot — mulți s'au grăbit a se cunună. Cu totul s'au cununat 38 părechi. Sfătuim pe toți preoții de a explota toate mijloacele legale pentru reducerea concubinatelor

Tara cea mai bogată. Edmond Thery scrie în cartea sa *La fortune republicque de la France*, că averea națiunii franceze face 287 miliarde de franci, și astfel de fiecare cap francez se vin 7314 franci! Cu toată bogăția aceasta proletariatul în Franța este foarte desvoltat; banul francez, ca și banul în general, are tendința de a se adună în mare cantitate cu deosebire în mâna singuraticilor. Prin urmare cele 7314 franci, socotite de Thery pentru fiecare cetățean francez, sunt cifre frumoase — pe hârtie. Clasa mijlocie a sărăcit; ea nu mai alcătuiește miezul poporului, nici în Franța, nici în alte țări.

Cronică bibliografică

Cum poți deveni hipnotizator? E o scriere interesantă, se adresează tuturor celor cari vor să pătrundă în misterele hipnotizmului, magnetizmului animal, fascinației etc. Și nu e vorba numai de o simplă înșirare a faptelor, făcută în mod popular, despre aceasta se vorbește prea puțin în scrierea de față, ci se insistă asupra practicei hipnotizmului. Dar nu numai asupra practicei hipnotizmului insistă această scriere, ea se adresează tuturor celor cari voesc să ajungă ceva în viață. Toți cei cari se cred urmăriți de „plaza rea”, toți cei cari cred că pentru a ajunge, trebuiesc calități excepționale, se vor convinge citind această broșură, că numai cu puține mijloace poți să ajungi cât mai departe. Această scriere e deci necesară oricui și mai ales celor cari debutează în vârtejul vieții, ea le dă sfaturi și-i povățuește cu folos. Broșura a apărut în colecția „Bibliotecei pentru toți”, editată de librăria Alcaley și se vinde numai cu 60 de bani.

A apărut revista literară, artistică și politică „*Luceafărul*” Nr. 16, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: Octavian Goga: *Scrisoare* (poezie). Un student: *Studentimea noastră*. M. Săulescu: *Iulie* (poezie). Aegrotus: *Fărămituri*. C. Sandu-Aldea: *Pe Mărgineanca*. M. Săulescu: *Postumus* (poezie). I. Agârbiceanu: *Povestea unei vieți* (roman). Cronici. Ilustrațiuni.

Poșta redacției.

„*Un cetitor*” din Sibiu. Ne-o puteai spune și sub nume propriu, că ce te supără. De unde să știm noi că și pe cronici trebuie să punem marca isvorului? Doar pe matală te doare altceva? Ți-am ajutat bucuros dar anonimul e ca mutul, rămâne neînțeles. Și ce bucuros ți-am lecui jalația aceea „urită”, mai „urită” chiar și decât anonimatul propriu oamenilor cărora li-e rușine de aceea ce fac.

La Librăria Diecezană din Arad se află de vânzare: Propise (Corecte) de examen à Cor. 1.20 fil. suta bucăți plus porto postal — 30 fileri.